

Iraunkortazunerako euskal transizioa Ekonomia Ekologikoaren ikuspegitik

Eneko Garmendia Oleaga

EKOPOL

Ekonomia Ekologiko eta Ekologia Politikorako Ikerketa Taldea

Universidad
del País Vasco

Euskal Herriko
Unibertsitatea

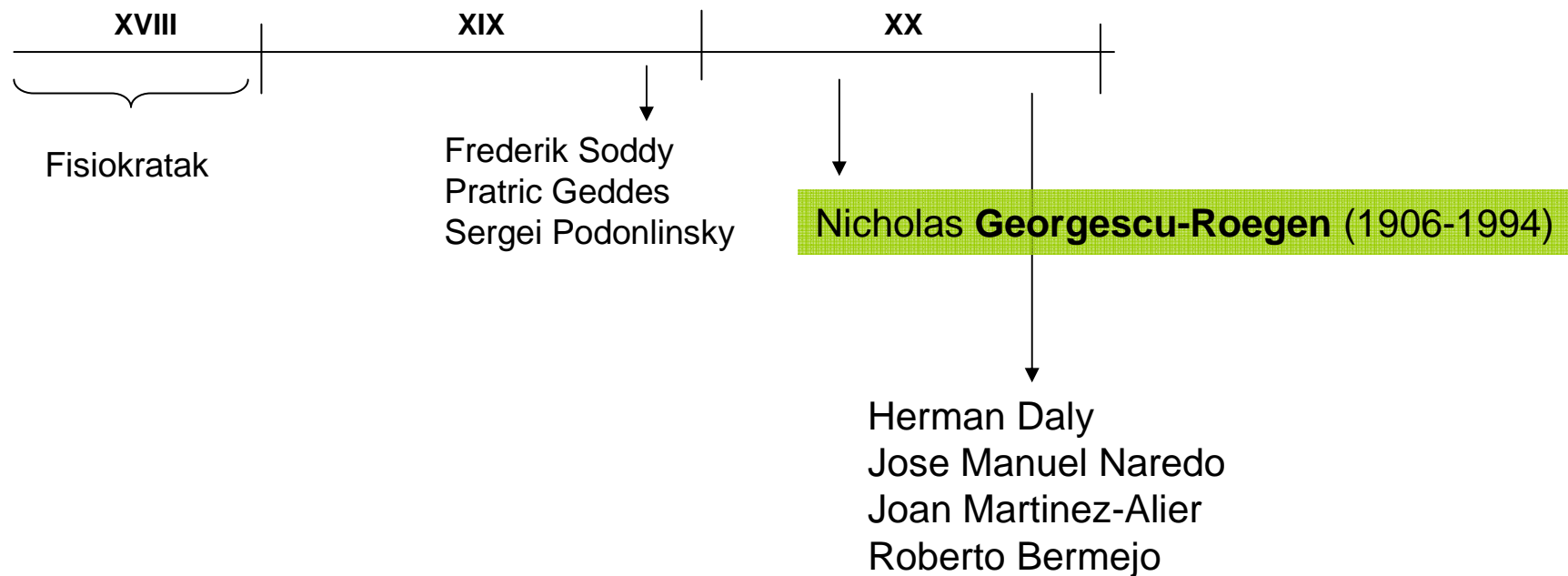
Edukiak

1. Ekonomia Ekologikoaren oinarriak
2. Iraunkortasunerako inplikazioak
3. Euskal Herriko egoeraren diagnostika
4. Etorkizunerako erronkak eta aukerak

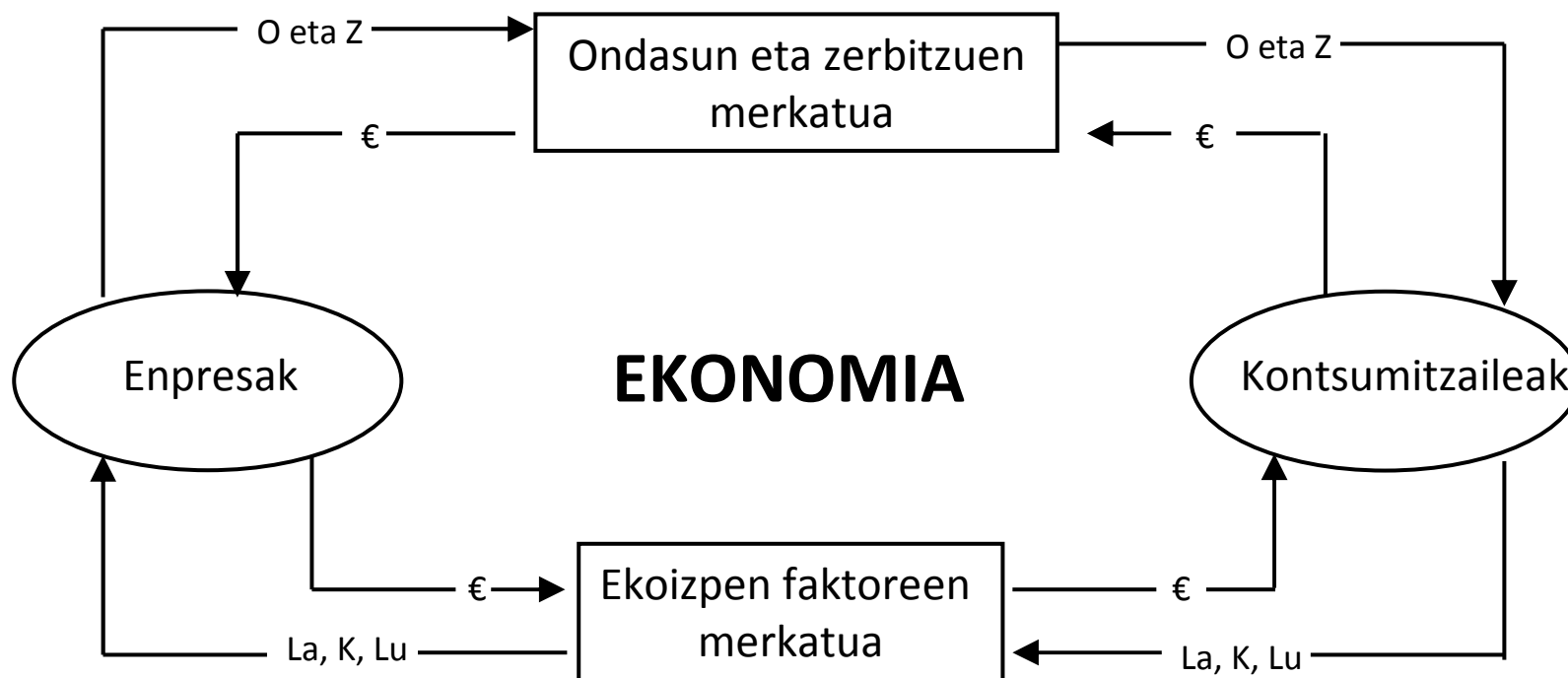
Ekonomia Ekologikoaren oinarriak

GAINBEGIRATU HISTORIKOA

80ko hamarkadan sortu zen ekonomia tradizionalaren gabeziei erantzuteko

Ekonomiaren ohiko ikuspegia

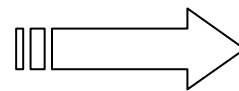
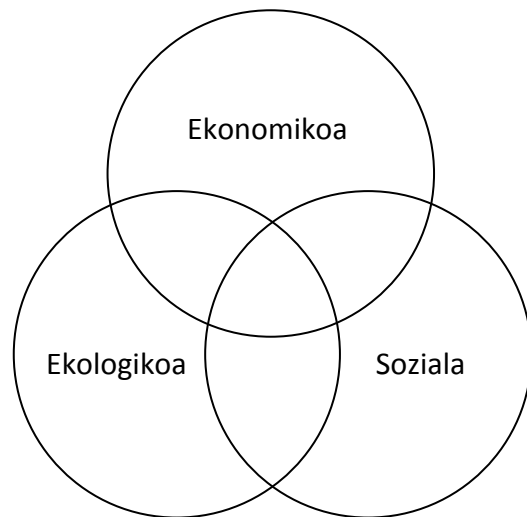
Zer da ekonomia? Leku bateko ekonomia, gizartearen beharrak asetzeko ondasun eta zerbitzuen ekoizpen, truke eta banaketan parte hartzen duten **ekoizpen faktore** (lana, kapitala eta lurra) eta **agente ekonomikoez** (enpresa eta kontsumitzaile) **osaturiko sistema** da.

Zer da ekonomia ekologikoa ?

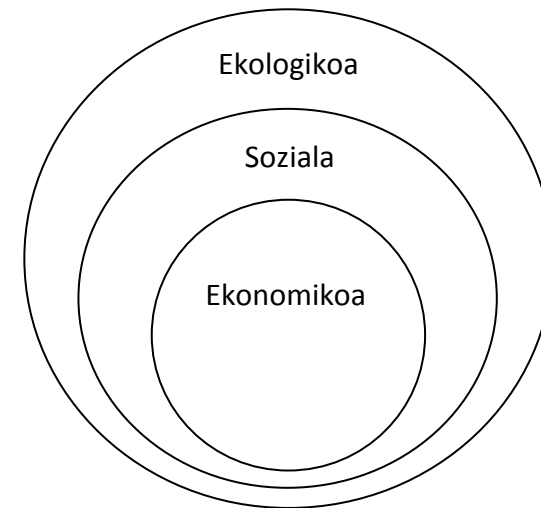
- Ez da ekonomiaren adar berri bat, gizakia eta naturaren arteko harremanak ulertzeko era berri bat baizik
- Ikuspegi orokorra:
 - Ekonomia ez da sistema itxi bat, materia eta energiaren hartu-eman jarrai baten bidez, naturarekin loturik dagoen sistema irekia baino
 - Giza ekonomiak, sistema ekologikoaren azpi-sistema bat osatzen du eta hortaz naturak ezarritako arauetara moldatu behar du.

Ekonomia Ekologikoaren ikuspegia

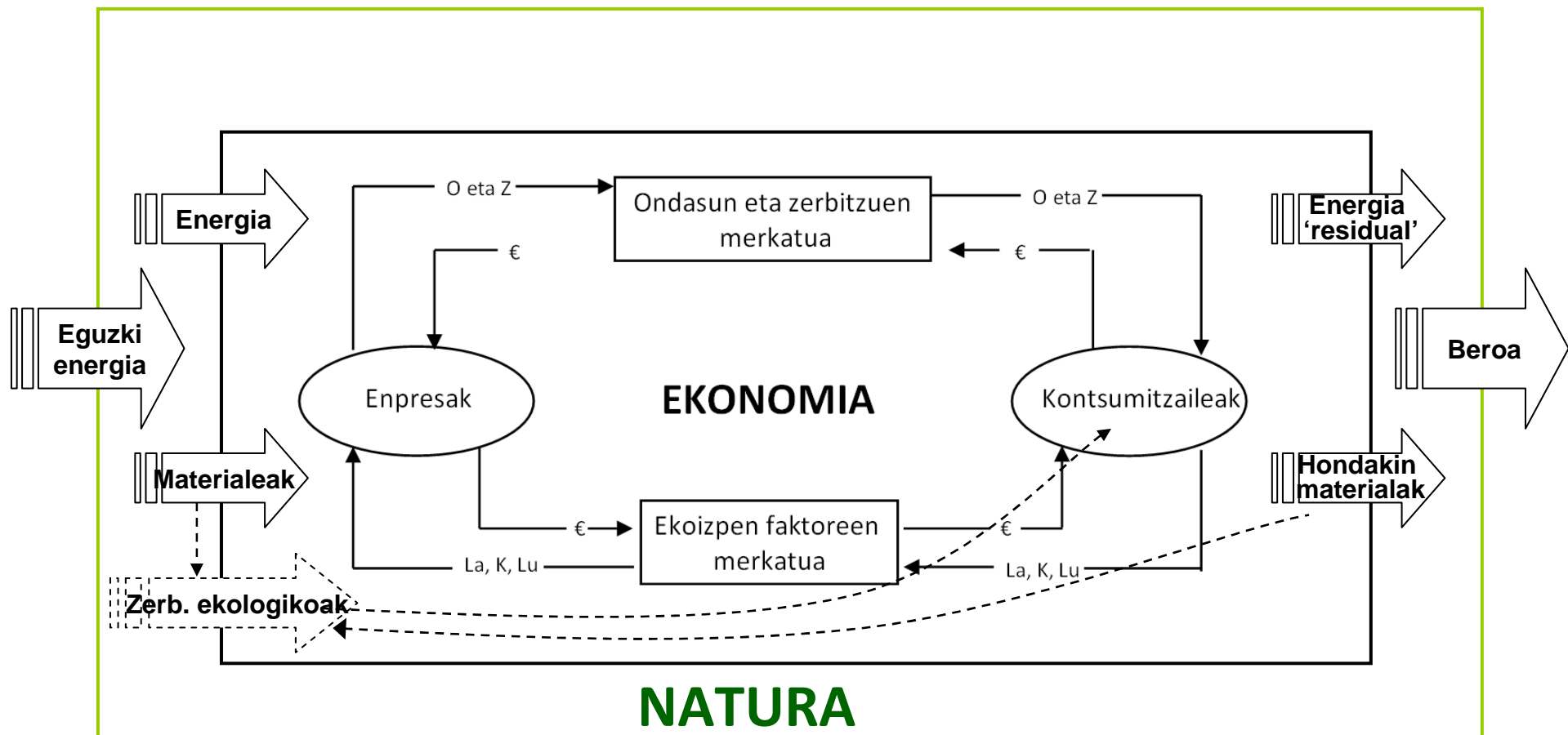
Ohiko ikuspegia

Sustengarritasuna

Ekonomia Ekologikoare ikuspegia (II)

Iraukortasunerako implikazioak

- Hazkundearen mitoa
- Erregai fosilen amaiera
- Baliabide naturalen murrizketa
- Aldaketa klimatikoa

Hazkundearen mitoa (I)

- Ekonomiak gizarteak dituen behar izanak asetzeko O eta Z-en produkzio zein kontsumoa aztertzen du.
- Behar izan horiek asetzeko aukerak:
 - Hazkunde ekonomikoa.
 - Dauden O eta Z-ak modu ekitatibo baten banatu eta ekoiztu naturak ipintzen dituen mugen barnean.

Hazkundeare mitoa (II)

- Hazkunde Ekonomikoa zalantzan ipini ezin den dogma bezala:

BPG $\Delta \Rightarrow$ Ondasun eta zerbitzuak $\Delta \Rightarrow$ Ongizatea Δ

- Urtero aurreko urtean baino gehiago “ekoizten” da: hazkunde ekonomikoak gizartearen ongizatea bermatzeko.

- **Arazoak:**

- Hazkundeak ez du ongizatea bermatzen
- HE ez du natur baliabideen kontsumoa kontutan hartzen.

Hazkundera Vs ongizatea

- Ongizatea murriztu egin liteke BPG hazi arren
- Beste adierazle batzuen beharra
- “Index of Sustainable Economic Welfare” (ISEW)

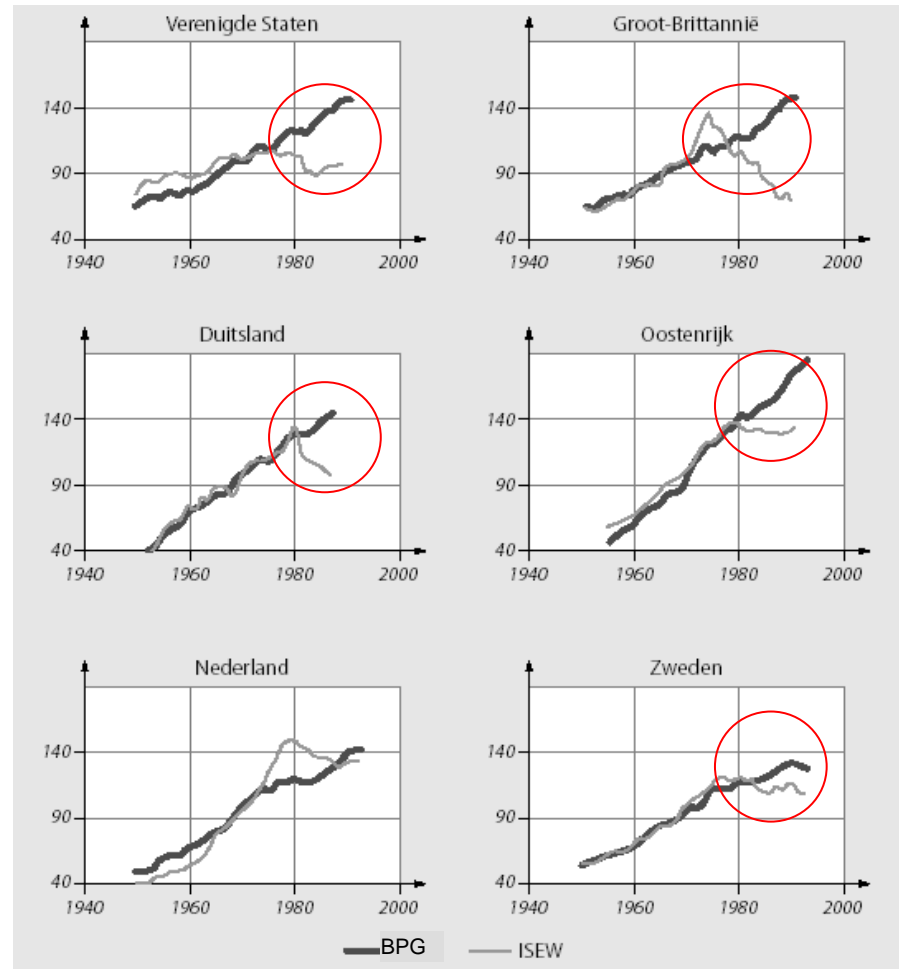
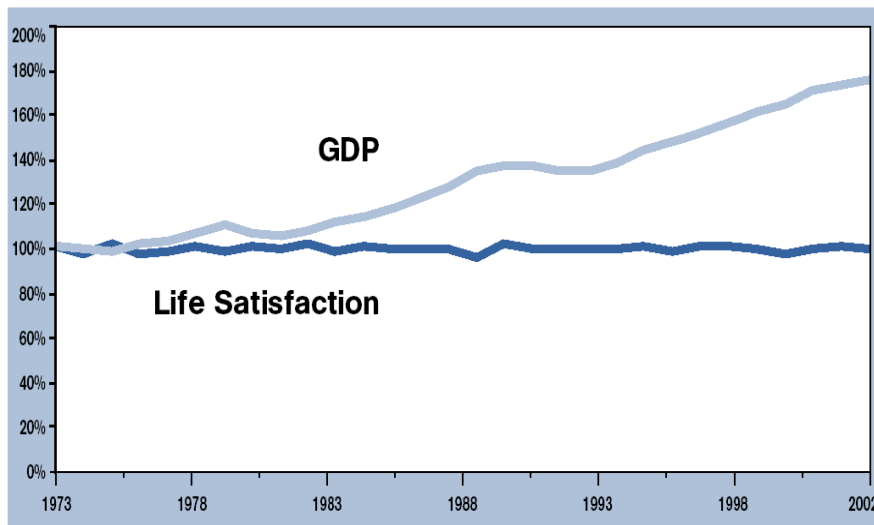
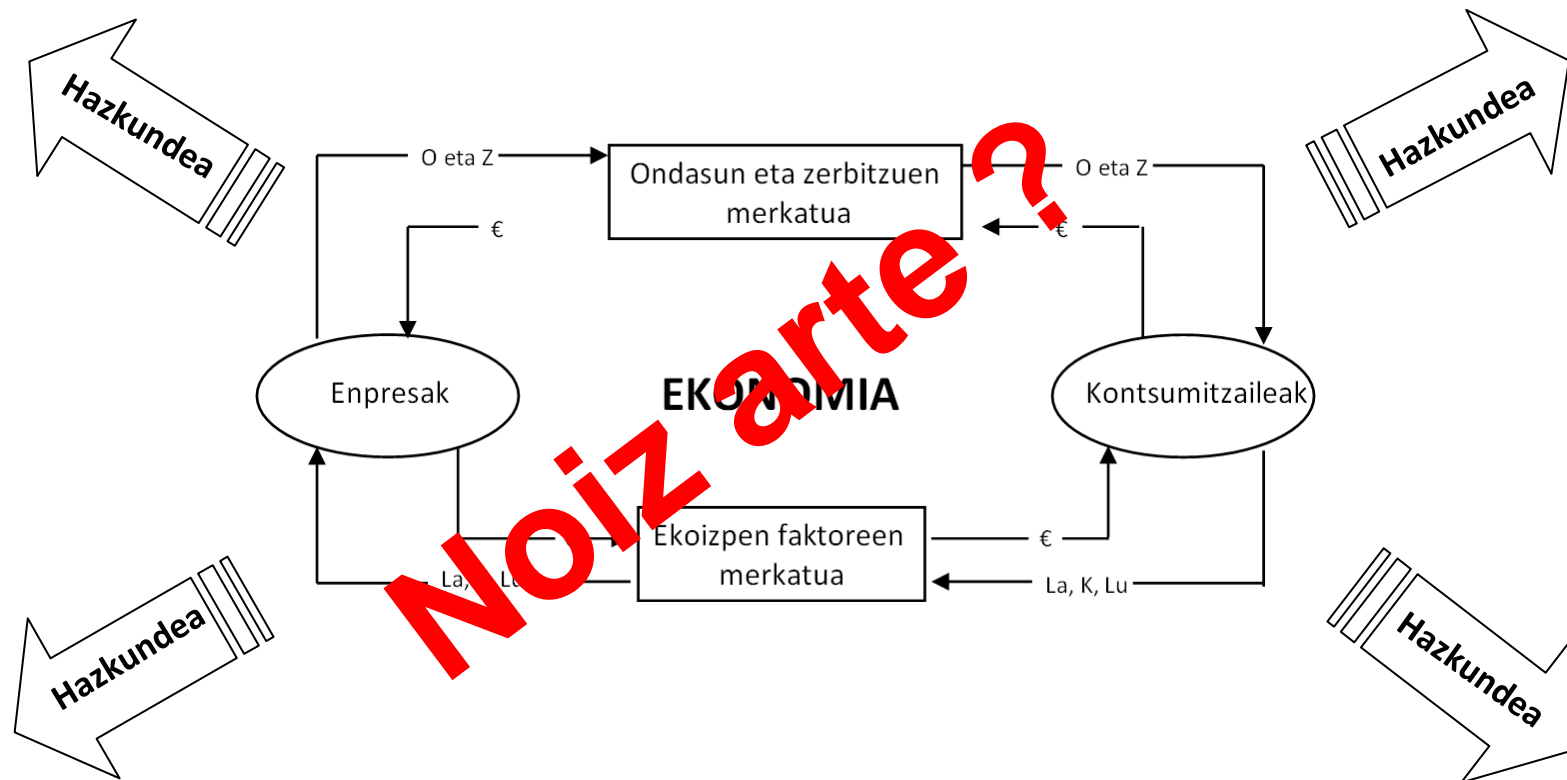

Figure 1: UK Life Satisfaction and GDP – 1973-2002

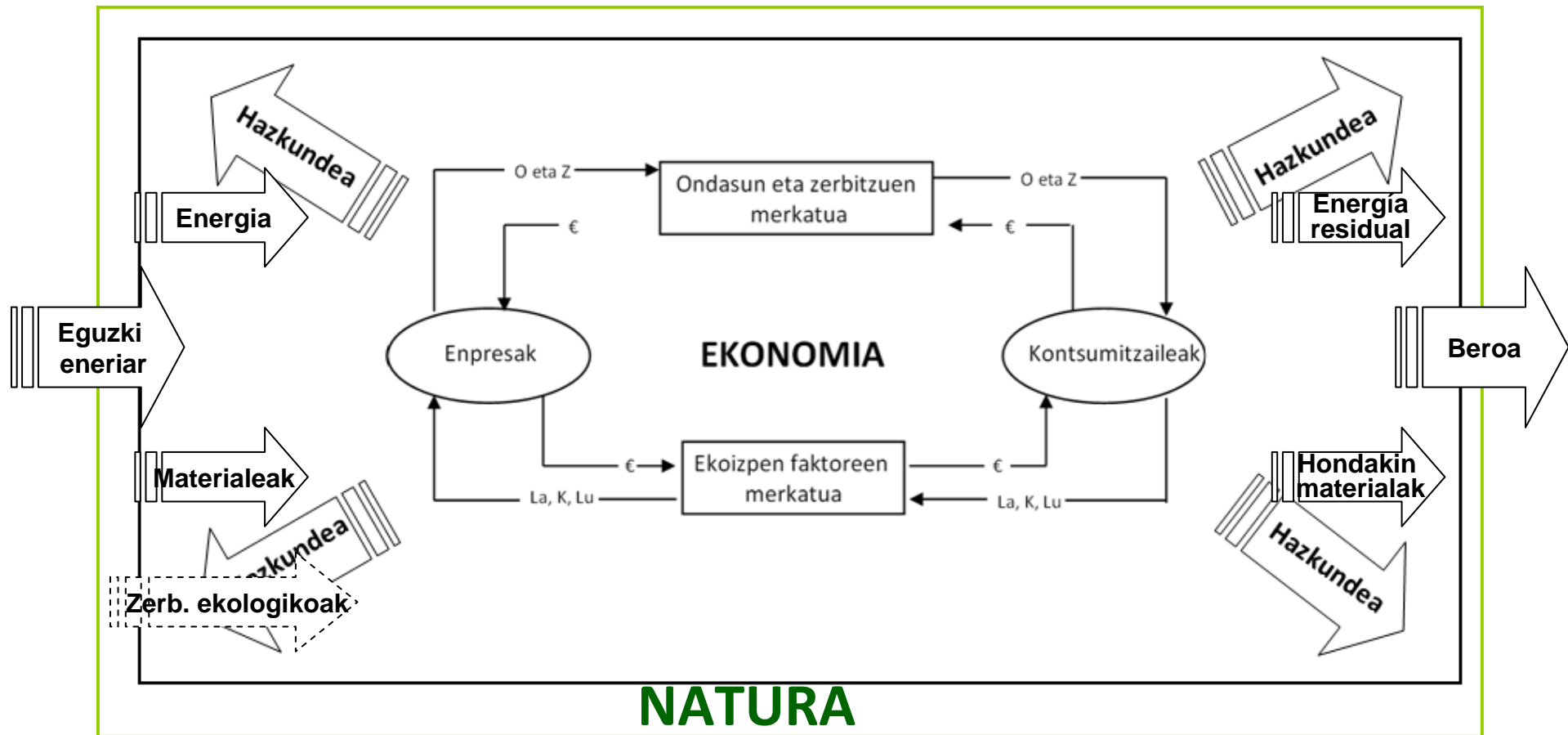
Hazkundera Vs naturaren mugak (I)

Hazkundera Vs Naturaren mugak (II)

- Naturaren legeak:
 - 1° termodinamikaren legea: materia eta energia ez da ez sortu ez suntsitzen, eraldatu egiten da.
 - 2° termodinamikaren legea: energia erabili ahala degradatu egiten da (neurri batean materialekin gauza bera gertatzen da)
- Hazkundera ekonomikoak baliabide gehiago kontsumitzea suposatzen du (Jevon's paradox....).

Hazkundera VS naturaren mugak (III)

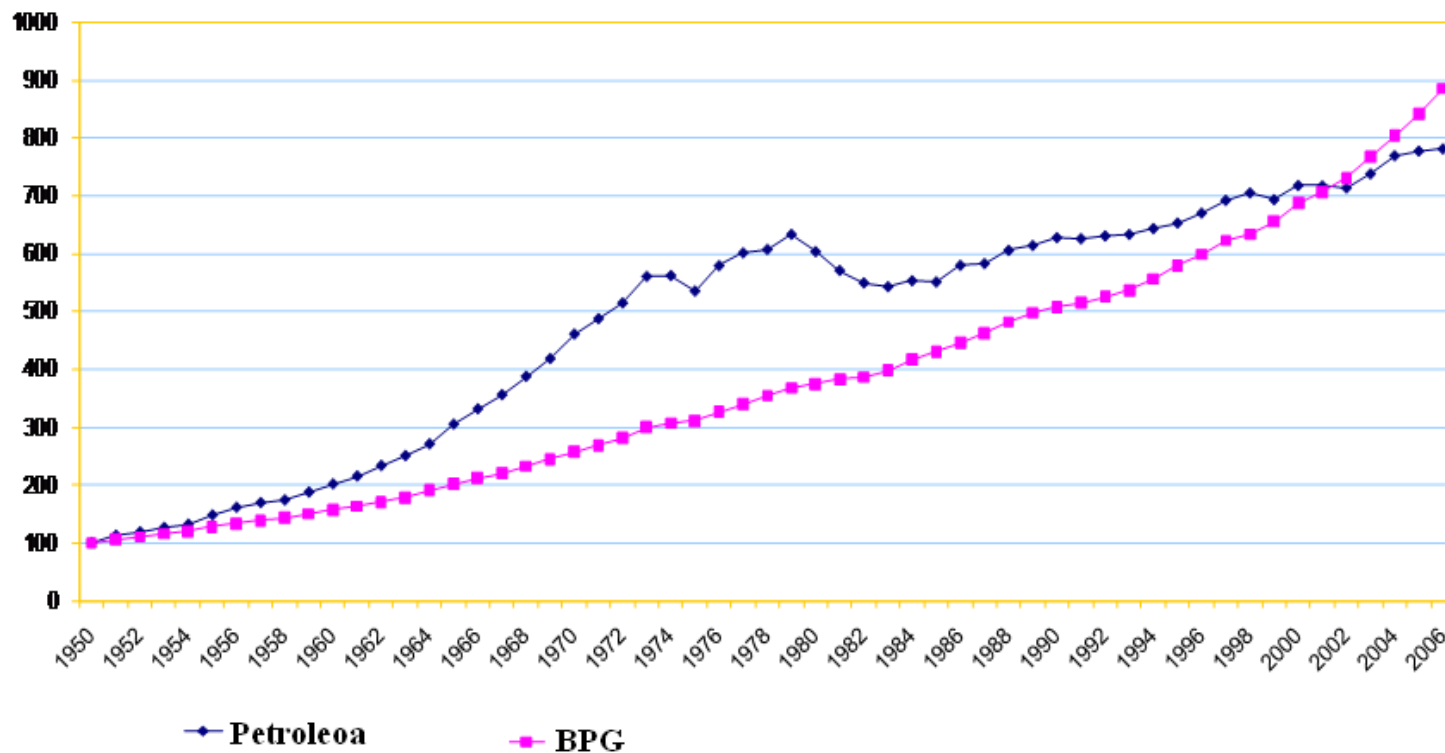

Hazkunde ekonomikoaren ondorioak

- Berriztagarriak ez diren baliabideen agortzea
adib: petrolioa, gasa, ...
- Baliabide berriztagarriak suntsitzen ari gara
adib: arrantza, basoak, ...
- Naturak hondakinak xurgatzeko duen gaitasuna gainditu dugu
adib: aldaketa klimatikoa

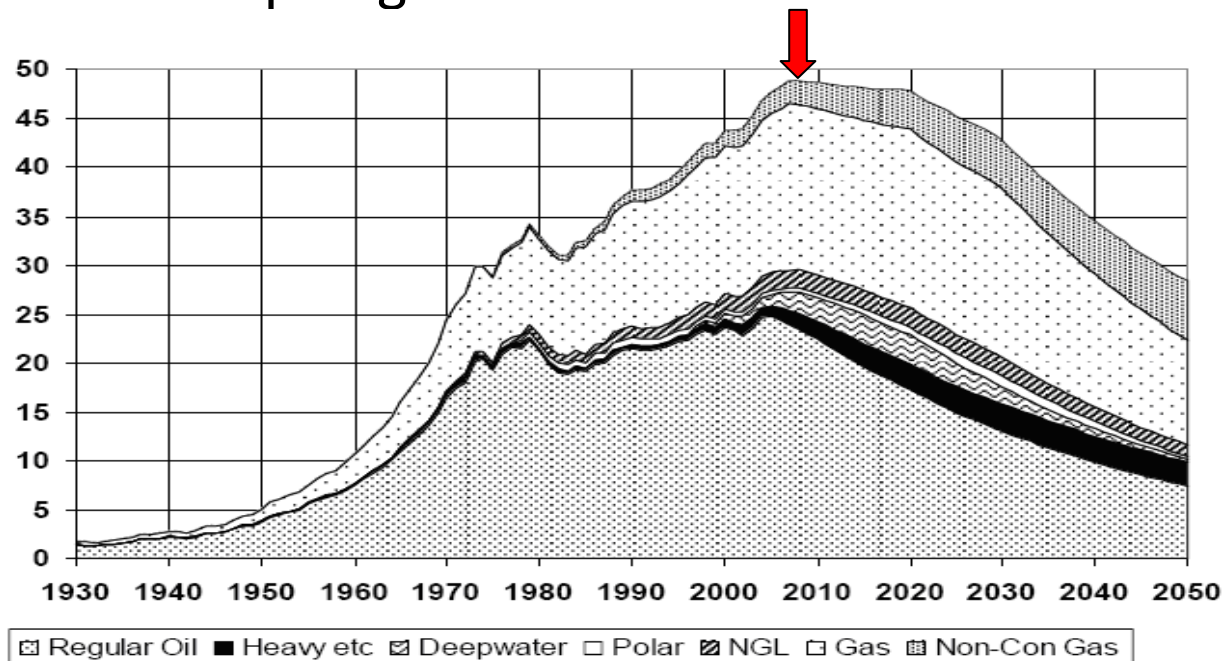
Petrolioaren amaiera (I)

- Hazkunde ekonomikoa eta petrolioia
- Munduko energiaren % 80 erregai fosiletatik dator

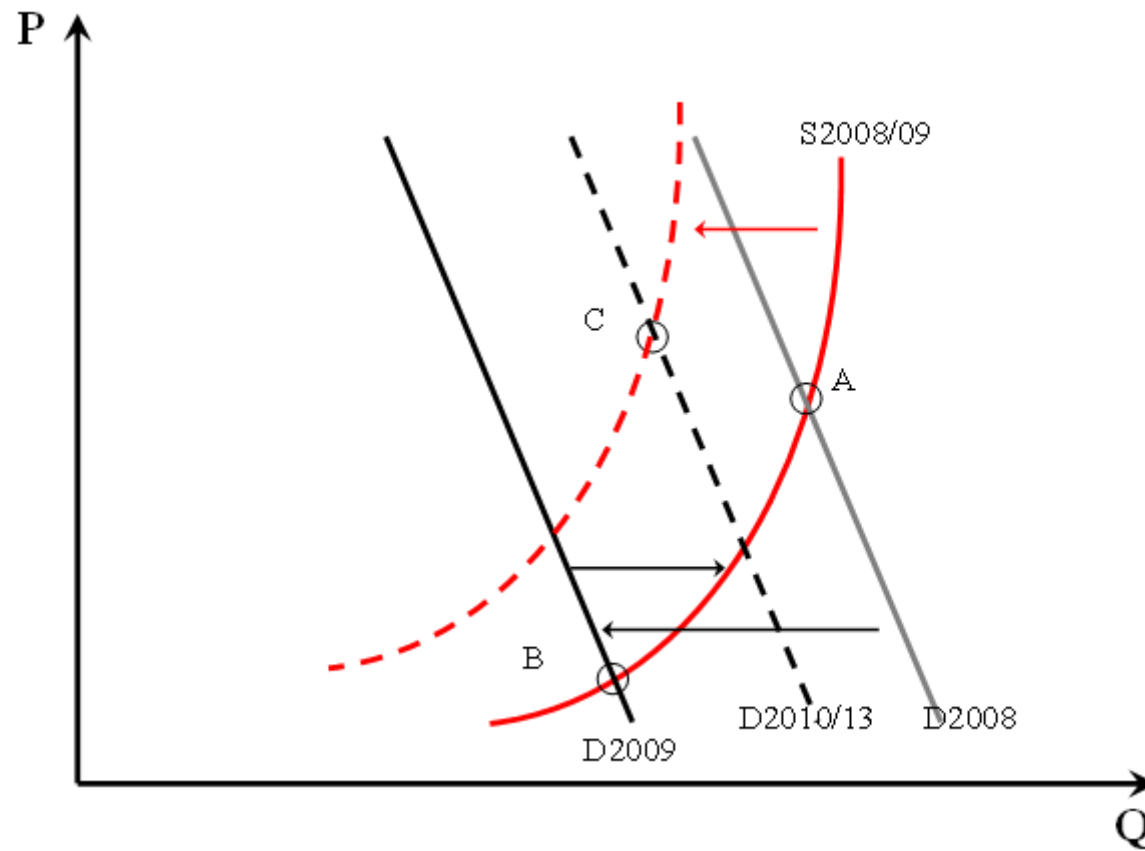

Petrolioaren amaiera (II)

- Baliabide ez-berriztagarria
- Kontua ez da noiz agortuko den petrolio, erauzpen gailurra noiz helduko den baino.

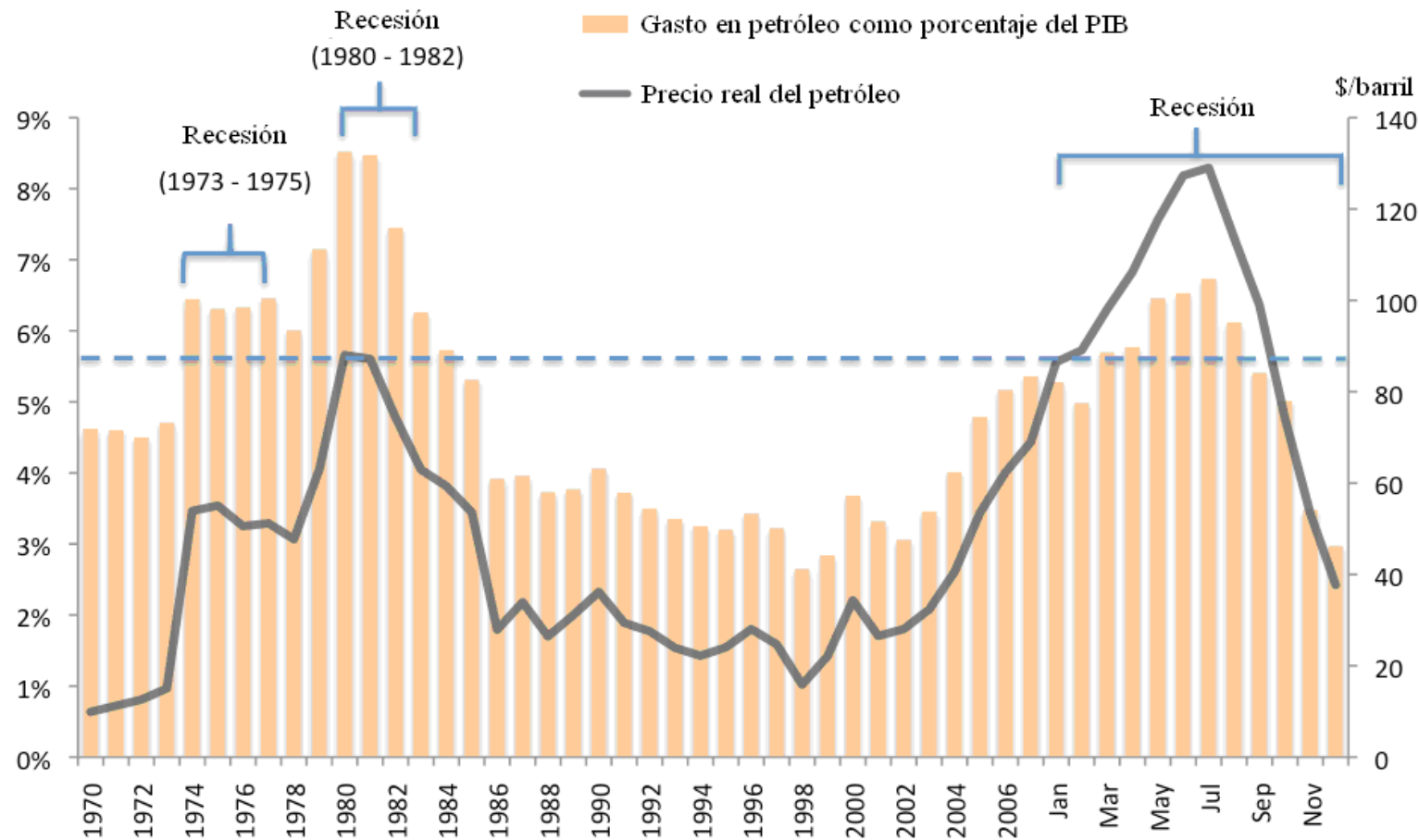
Aurreikuspenak

Egungo egoera mundiala (I)

- Ezegonkortasuna
- Esportazioen murriztea eta eskari handitzea
 - OCDE: mantendu edo murriztu
 - Txina, India, Brasil: handitu
 - Barne hazkundera
- Espekulazioa
- 2002-2008 igoerak: **145\$!!!**

Ekonomiaren gaineko eragina (krisia)

Euskal Herriko egoera (I)

EH-ko zenbait datu energetiko:

- Menpekotasuna: 95% (EB % 53, Esp % 79)
- Petrolioa %41, Gasa %40
- Eregia kontsumoa : 3,97 tep/per-cap (EB 3,64; Esp 3,27)
- Intentsitatea: 0,18 kgep/€ (EB 0,15 – Esp 0,14)
- Autopista/autobideak 245 km miloi bat biztanleko(145 EB)
- 79 kamioi mila biztanleko (64 EB)
- Lan egunetan desplazamenduen % 41 autoz !!!

Euskal Herriko egoera (II)

- Inflazioa, errenta eta kontsumoaren txikitzea
- Ekipo ondasunen eskaera eta inbertzioak gutxitu
- Ondasun “iraunkorrak” gutxitu
- Eraikuntzaren beherakada
- Krisi eta gatazka sozialak
- Aurreikuspen ilunak
- Finantza merkatuak

Euskal Herriko ekonomiaren zaurkortasuna

	Oso Altua		Altua			Ertaina		
	BEG	Lanpost.		BEG	Lanpost.		BEG	Lanpost.
Arrantza eta nekazaritza	0,1%	0,3%	Abeltzantza	0,2%	0,9%	Makinaria	4,8%	4,8%
Birfindegiak	0,7%	0,1%	Papelgintza eta edizioak	1,3%	1,2%	Ostalaritza	4,7%	5,5%
Industria Kimikoa	1,2%	0,8%	Kautxu eta plastikoa	2,3%	2,0%	Elikagaien industria	2,4%	2,9%
Metalgintza	9,1%	8,7%	Industria ez metalikoa	0,6%	0,5%	Materiale elektrikoa	1,6%	1,7%
Garraio materialak	3,8%	3,4%	Garraio & komunikazioak	5,1%	4,0%	Beste zenbait manufaktura	1,2%	1,5%
Eraikuntza	11,4%	11,1%	Enpresei zerbitzuak	13,5%	8,2%	Administrazio publikoa	5,8%	6,8%
Total	27,7%	24,8%		23,0%	16,8%		30,5%	35,7%

Ondorioak

- Petrolioaren gailurra heldu da
- Krisialdia bertan dugu
- Euskal ekonomiaren ahulezia
 - Petrolioaren ugaritasunean oinarritua
 - Energia menpekotasuna
 - Garraio eta energian intentsiboak
 - Errepideen nagusitasuna, ...

Beharrak:

- Premiazkoa: azpiegiturak berrikustea
 - Erabilgarritasun soziala
 - Baliabide eskasia
- Efizientzia energetikoa
- Berriztagarriak bultzatu(errentagarritasun energetikoa)

Aukerak eta arriskuak

Gizarte eredu berri baterako aukera:

- Degrowth,
- Transition-Towns,
- Post-Carbon cities
- Elikadura subiranotasuna
- Azpiegituren moteltzea, ...

Mehatxuak:

- Nuklearrak erakargarriago
- Agro-erregaiak
- Prekarietate soziala

Ekonomia ekologiko baterako printzipioak

1. Premia sozialak mundu mailan bermatu, naturaren mugetara egokituz
2. Garapen eredu auto-zentratu bat bultzatu gertuko baliabideetatik abiatuz: berriztagarriak, elikadura subiranotasuna, ...
3. Aniztasuna eta kooperazioa bultzatu
4. Parte hartze soziala erabakietan
5. Materialen zikloa itxi
6. Arazoen ikuspegi holistikoa bultzatu
7.

birth